

ทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลวังศาลา

อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ความหมายของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญา หรือ Wisdom หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ที่นำมาไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ไข ปัญหาของมนุษย์ หรือ ภูมิปัญญา คือ พินความรู้ของปวงชนในสังคมนั้น ๆ และปวงชนในสังคมยอมรับรู้ เชื่อถือ เข้าใจ ร่วมกัน เรียกว่า ภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสม ประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรสร รุ่งแต่ง พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย ภูมิปัญญาไทยนี้มี ลักษณะเป็นองค์รวม มีคุณค่าทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ ความรู้ที่งอกงามขึ้นใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินวิถี ชีวิตของคนไทย ลักษณะองค์รวมของภูมิปัญญามีความเด่นชัดในหลายด้านเช่น ด้านเกษตรกรรม ด้าน อุตสาหกรรม และหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้าน กองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี และ ด้านโภชนาการ วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น (Folk Wisdom)

ได้มีผู้ความหมายดังนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 2)หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของ คนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตคิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบ กันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาเป็นศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชา ต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การ แก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไป ในสังคม ชุมชนและในการตัวของผู้รู้เอง หากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษา และนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จักกันเกิด การยอมรับ ถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้

ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ (2542 : 2) ได้ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ องค์กรู้ความสามารถของชุมชนที่สั่งสมสืบทอดกันมานาน เป็นความจริงแท้ของชุมชนเป็นศักยภาพที่จะใช้แก้ปัญหา จัดการปรับตัว เรียนรู้ และถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข เป็นแก่นของชุมชนที่จรรโลงความเป็นชาติให้อยู่รอดจากทุกขภัยพิบัติทั้งปวง

จารุวรรณ ธรรมวัตติ (2543 : 1) ได้ให้ความหมาย ของภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ แบบแผน การดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าแสดงถึงความเฉลียวฉลาดของบุคคล และสังคมซึ่งได้สั่งสมและปฏิบัติต่อกันมา ภูมิปัญญาจะเป็นทรัพยากรบุคคล หรือทรัพยากรความรู้ก็ได้

จากการศึกษาความหมายและแนวคิดของภูมิปัญญาของชาวบ้านที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพอสรุปได้ว่า ภูมิปัญญาไทย หมายถึง ความรู้ ความสามารถในการดำเนินชีวิตอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ โดยใช้สติปัญญาสั่งสมความรู้ อย่างแพร่หลาย ผสมผสานความกลมกลืนระหว่างศาสนา สภาพภูมิอากาศ สภาพแวดล้อมการประกอบอาชีพ และกระบวนการเหล่านี้มาจนหลายชั่วคนซึ่งจะเป็นวิธีการดำเนินชีวิตของมนุษย์นั้น เกิดจากการเรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์เป็นระยะเวลายาวนาน โดยอาศัยภูมิปัญญาที่มีอยู่มาใช้ในการตั้งถิ่นฐาน การประกอบอาชีพการปรับตัวและแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต จนเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของธรรมชาติและสังคม

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้าน คิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนาแก้ปัญหา เป็นทั้ง สติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหา สาระและแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ใน หลายวิชา ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้จำแนกไว้รวม 10 สาขา คือ

1. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนามนพื้นฐาน คุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองใน สภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

2. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปร รูปผลผลิตเพื่อ เชลลอกการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่าง ปลอดภัยประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการ ให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทาง เศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การ รวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มหัตถกรรม และอื่นๆ เป็นต้น

3. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกัน และรักษาสุขภาพของคนใน ชุมชน โดยเน้นให้ชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

4. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน

5. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในด้านบริหารจัดการค้าการสะสมและ บริการกองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์ เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกใน ชุมชน

6. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้ เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

7. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่างๆ เช่น จิต กรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

8. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงา วด้านต่างๆ ทั้งของ องค์กรชุมชน องค์กรทางสังคม อื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับ ได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มี ความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิ ปัญญาไทยที่มีประสิทธิผล

9. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และ การใช้ ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

10. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์ และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทาง ศาสนาความเชื่อและประเพณี ดั้งเดิมที่มีคุณค่า ให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคล และสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณี บุญประथाยข้าว เป็นต้น

ทะเบียนคณาจารย์ผู้สอน

งานการศึกษา สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลวังศาลา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

สาขาเกษตรกรรม

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	การสร้างเครือข่าย/การถ่ายทอด ความรู้
1.	นายฐานกร ครูทอง	ม.5 ตำบลวังศาลา	เกษตรผสมผสาน

สาขาหัตถกรรม

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	การสร้างเครือข่าย/การถ่ายทอด ความรู้
1.	นางบุปผา ขำสุวรรณ	ม.7 ตำบลวังศาลา	จักสาน
2.	นางละม่อม ชาติทอง	ม.5 ตำบลวังศาลา	จักสาน
3.	นางดอกกรัก เนียมตระกูล	ม.3 ตำบลวังศาลา	จักสาน

สาขาการแพทย์ไทย

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	การสร้างเครือข่าย/การถ่ายทอด ความรู้
1.	นางบุศรินทร์ องค์กรเฉลิมเกียรติ	ม.7 ตำบลวังศาลา	นวดแผนไทย
2.	นางประทุม ฤทธิ์ล้ำเลิศ	ม.2 ตำบลวังศาลา	นวดแผนไทย

สาขาอุตสาหกรรม

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	การสร้างเครือข่าย/การถ่ายทอด ความรู้
1.	น.ส.เพลิน สว่างเนตร	ม.10 ตำบลวังศาลา	การแปรรูปอาหาร/ถนอมอาหาร
2.	นางอรภา เลื่อนลอย	ม.10 ตำบลวังศาลา	การทำขนมไทย

สาขาศาสนาและประเพณี

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	การสร้างเครือข่าย/การถ่ายทอด ความรู้
1.	นายประคอง ละอองบัว	ม.9 ตำบลวังศาลา	ศาสนา ประเพณี /มัคทายก
2.	นายทวี ทองกัลยา	ม.5 ตำบลวังศาลา	ศาสนา ประเพณี /มัคทายก
3.	นายอัศวิน หอมหวล	ม.4 ตำบลวังศาลา	ศาสนา ประเพณี /มัคทายก

สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	การสร้างเครือข่าย/การถ่ายทอด ความรู้
1.	นายอนนตน์นันธ์ พิทักษ์สกุล	ม.6 ตำบลวังศาลา	การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2.	นางสาวรวีวรรณ สุขจิต	ม.6 ตำบลวังศาลา	การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สาขาอุตสาหกรรม

สาขาศาสนาและประเพณี

สาขาหัตถกรรม

สาขาการแพทย์ไทย

สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อมูลนวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลวังศาลา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ลำดับ	ชื่อนวัตกรรมฯ/โครงการ	ประเภท	ชื่อผู้รับผิดชอบนวัตกรรมฯ/โครงการ	เบอร์ติดต่อ	ปีที่ทำ	รางวัลที่ได้รับ		วัตถุประสงค์
						ปีที่ได้รับรางวัล	ชื่อรางวัล	
1	จักสานเส้นหวาย	ผลิตภัณฑ์	นาง บุผา ชำสุวรรณ	0831577304	2561			ส่งเสริมอาชีพกลุ่มสตรีตำบลวังศาลา
2	แปรรูปอาหาร	กระบวนการ	นางสาวเพ็ญ สว่างเนตร	0892608076				
3	นวดแผนไทย	การบริการ	นางศิริญา องค์เฉลิมเกียรติ	0892553447				
4	ผลิตภัณฑ์จักสานจากเส้นกระดาศ	ผลิตภัณฑ์	นางละม่อม ชาติทอง	0843449072				
5	นวดแผนไทย	การบริการ	นางประทุม ฤทธิล้ำเลิศ	0852912685				
6	ทำขนมไทย	กระบวนการ	นางอรภา เลื่อนลอย	0810122882				
7	การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กระบวนการ	นายอนนต์นันท์ พิทักษ์สกุล	0891141453	2565	2565	โครงการชุมชนปลอดภัย Zero west	
8	ด้านพิธีกรรมทางศาสนา	กิจกรรม	นายอัศวิน หอมหวล	0810168558				
9	ผลิตภัณฑ์จักสานจากเส้นกระดาศ	ผลิตภัณฑ์	นางตอกรัก เนียมตระกูล	0871578319				
10	ด้านพิธีกรรมทางศาสนา	กิจกรรม	นายประคอง ละอองบัว	0648098755				
11	ด้านพิธีกรรมทางศาสนา	กิจกรรม	นายหวี ทองกล้า	0624519254				
12	การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กระบวนการ	น.ส.รวีวรรณ สุขจิต	0871703428	2565	2565	โครงการชุมชนปลอดภัย Zero west	
13	เกษตรกรรม	กระบวนการ	นายธรรณกร ครูทอง	0871561428				